

*Микола Горлачук,
к.е.н., доцент кафедри економіки, організації і
планування в агропромисловому комплексі*

*Олексій Горлачук,
викладач кафедри економіки, організації і
планування в агропромисловому комплексі
Тернопільський національний економічний університет*

УДОСКОНАЛЕННЯ ЦІНОВОГО МЕХАНІЗМУ ЯК ЗАСОБУ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Ефективність сільськогосподарського виробництва залежить від таких важливих факторів як виробничі витрати та ціна реалізації продукції. Витрати і ціна на сільськогосподарську продукцію є ключовими елементами розбудови конкурентоспроможного господарського механізму в аграрному секторі економіки.

На основі вищезазначеного досить актуальним є процес формування витрат у сільськогосподарському виробництві в цілому та досконале регулювання процесу ціноутворення для забезпечення конкурентоспроможності аграрної продукції на ринку.

Проблеми формування витрат, ціни та підвищення ефективності

сільськогосподарського виробництва знайшли своє відображення у працях вітчизняних і зарубіжних вчених, серед них Андрійчука В.Г., Волькен Е., Дем'яненка М.Я., Дусановського С.Л., Меселя-Веселяка В.Я., Осташка Т.О., Охріменка О.В., Пархомця М.К., Пасхавера Б.Й., Пробста Ф., Саблука П.Т., Стельмашука А.М., Шпикуляка О.Г., Шличака О.М. та ін.

Метою даного дослідження є наукове обґрунтування впливу витратно-цінового механізму на економічну ефективність сільськогосподарського виробництва і розробка рекомендацій щодо її підвищення.

Ефект є результатом, що визначається витратами виробництва, які в сукупності у натуральному і вартісному вимірі складають ефективність [1, с. 31].

В сучасних умовах витрати мають тенденцію до збільшення, що є одним із вирішальних чинників впливу на ефективність господарювання. Для цього проаналізуємо склад та структуру виробництва 1 т озимої пшениці в агроформуваннях Тернопільської області. За період 2008-2010 рр. спостерігалися суттєві зміни як абсолютної вартісної їх величини, так і самої структури [2]. Загальна вартість витрат збільшилась на 355,4 грн. або на 59,0 % і склала у 2010 р. 957,6 грн. за 1 т. Причому матеріальні витрати зросли на 54,1 %, хоча порівняно із базовим 2008 р. їхня частка зменшилась на 2,3 %.

Наступним етапом нашого дослідження є визначення взаємозв'язку між собівартістю та обсягами виробництва, реалізаційною ціною і ефективністю виробництва продукції на прикладі вирощування зернових культур.

Якщо прибуток від реалізації 1 т зернових та зернобобових культур в аграрних формуваннях Тернопільської області у 2008 р. становив 164,1 грн. за рівня рентабельності 21,8 %, то у 2010 р. дорівнював лише 122,9 грн., що забезпечило 12,5 % рентабельності виробництва у галузі. За таких умов неможливо забезпечити економічний інтерес виробляти сільськогосподарську продукцію, оскільки при існуючих ринкових цінах сільськогосподарські товаровиробники не спроможні без підтримки відновлювати виробничий

потенціал у достатніх для перспективного розвитку галузі обсягах [3, с. 101].

За досліджуваний часовий проміжок зменшилась прибутковість виробництва в таких галузях рослинництва як зерновиробництво – на 9,3 % і в 2010 р. склала 12,5 %.

У сфері виробництва тваринницької продукції прибутковими галузями були виробництво м'яса птиці – 10,2 %, молока – 33,7 % (в результаті підвищення закупівельних цін порівняно із особистими селянськими господарствами) та на мінімальному рівні виробництво яєць – 1,8 %. Збитковими виявились м'ясне скотарство, яке є таким впродовж тривалого терміну, та свинарство. Тобто, збитковим було виробництво в тих галузях, де спостерігалось випередження росту собівартості продукції над її реалізаційною ціною.

Отже, проведене дослідження дає підстави стверджувати, що в умовах конкурентного ринкового середовища ефективність виробництва визначається перш за все його витратами, якісними параметрами продукції та її реалізаційною ціною. Витратно-цінова збалансованість найбільшою мірою проявляється на рівні окремих сільськогосподарських підприємств і галузей. Ціновий диспаритет і нееквівалентність обміну сільськогосподарської продукції є причиною виникнення збитковості, неефективності економічної діяльності. Оптимізація і підтримка паритетності у витратно-цінових співвідношеннях ринкового механізму сприятимуть підвищенню економічної ефективності сільськогосподарського виробництва.

Література

1. Ціноутворення та нормативні витрати в сільському господарстві (теорія, методологія, практика) / [Ю.Ф.Мельник, М.В.Зубець, В.Я.Месель-Веселяк]; за ред. П.Т.Саблука – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 698 с.
2. Сільське господарство Тернопільської області за 2010 рік: статистичний збірник. – Тернопіль : Тернопільське ГУС, 2011. – 223 с.
3. Внутрішньогосподарські організаційно-економічні механізми забезпечення прибутковості сільськогосподарських підприємств – К. : ІАЕ УААН, 2003. – 204 с.